

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 13.2.2012
COM(2012) 46 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Εφαρμογή της θεματικής στρατηγικής για το έδαφος και τρέχουσες δραστηριότητες

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Εφαρμογή της θεματικής στρατηγικής για το έδαφος και τρέχουσες δραστηριότητες

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση παρέχει επισκόπηση της εφαρμογής της θεματικής στρατηγικής για την προστασία του εδάφους¹, από την έγκρισή της, τον Σεπτέμβριο του 2006, μέχρι σήμερα. Η στρατηγική αυτή αποσκοπεί στην προστασία του εδάφους παράλληλα με την αειφόρο χρήση του, μέσω της πρόληψης της περαιτέρω υποβάθμισης, της διαφύλαξης των λειτουργιών του και της αποκατάστασης των υποβαθμισμένων εδαφών. Στην παρούσα έκθεση παρουσιάζονται επίσης οι τρέχουσες τάσεις όσον αφορά την υποβάθμιση του εδάφους, τόσο στην Ευρώπη όσο και παγκοσμίως, καθώς και οι μελλοντικές προκλήσεις για την εξασφάλιση της προστασίας του.

2. ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΥΛΩΝΕΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ – ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ

2.1. Ευαισθητοποίηση

Οι εδαφικές λειτουργίες θεωρούνται δεδομένες και είδος σε αφθονία – παρά τον θεμελιώδη ρόλο τους στα οικοσυστήματα και στην οικονομία και σε αντίθεση με τον ατμοσφαιρικό αέρα και τα ύδατα. Η υποβάθμιση του εδάφους περνά κατά κανόνα απαρατήρητη, καθώς πρόκειται για αργή διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας σπάνια συμβαίνουν δραστικές αλλαγές. Για τους λόγους αυτούς, η ευαισθητοποίηση ως προς το έδαφος αποτελεί ιδιαίτερη πρόκληση. Πρόσφατα, υποβοηθήθηκε από διάφορες ταινίες και ντοκιμαντέρ².

Η Επιτροπή διοργάνωσε διάφορες δημόσιες εκδηλώσεις για το έδαφος, μεταξύ των οποίων μεγάλα συνέδρια με θέμα το έδαφος, την κλιματική αλλαγή και τη βιοποικιλότητα, συνεισφορές σε συναντήσεις με αντικείμενο τη σύμβαση για τη βιολογική ποικιλότητα και διαλέξεις στο πλαίσιο της Πράσινης Εβδομάδας. Επιπλέον, δημοσιεύθηκαν έντυπα και φυλλάδια σε ορισμένες από τις γλώσσες της ΕΕ³. Η Επιτροπή έχει επίσης εκδώσει άτλαντες του εδάφους, μεταξύ άλλων τον *Εδαφικό Άτλαντα της Ευρώπης* και τον *Ευρωπαϊκό Άτλαντα της βιοποικιλότητας του εδάφους*. Συγκρότησε επίσης ομάδα εργασίας για την ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση στο πλαίσιο του Δικτύου Ευρωπαϊκών Γραφείων Εδαφών (ESBN)⁴.

¹ COM(2006) 231

² Για παράδειγμα Dirt (ΗΠΑ), Humus (Αυστρία), Solutions locales pour un désastre global (Γαλλία), και Il suolo minacciato (Ιταλία).

³ Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στον ιστότοπο http://ec.europa.eu/environment/soil/index_en.htm.

⁴ http://eusoiils.jrc.ec.europa.eu/esbn/Esbn_overview.html.

Η στρατηγική έχει αποτελέσει την κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη πολυάριθμων μέσων και δικτύων ευαισθητοποίησης σε θέματα εδάφους στα κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ευαισθητοποίησης σε Θέματα Εδάφους (ENSA).

2.2. Έρευνα

Μετά την έγκριση της στρατηγικής, χρηματοδοτήθηκαν περίπου 25 ερευνητικά έργα βάσει του έβδομου προγράμματος-πλασίου έρευνας⁵, ειδικά για την αντιμετώπιση των εδαφικών ζητημάτων και τη συμβολή στη συμπλήρωση της γνωστικής βάσης της δράσης. Για παράδειγμα, με το έργο RAMSOIL προσδιορίστηκαν ορισμένες μέθοδοι εκτίμησης κινδύνου για τις διεργασίες υποβάθμισης του εδάφους, καταδεικνύοντας τη συγκρισιμότητα των διαφόρων μεθοδολογιών, με το ENVASSO προτάθηκαν ελάχιστες απαιτήσεις για τη σταδιακή εναρμόνιση των δραστηριοτήτων παρακολούθησης του εδάφους και των συναφών με την πολιτική δεικτών εδάφους, ενώ από το SOILSERVICE προέκυψαν μακροπρόθεσμα σενάρια αλλαγών των χρήσεων γης και ενδείξεις σύμφωνα με τις οποίες η εντατική γεωργική παραγωγή, χωρίς την κατάλληλη προσοχή στη βιοποικιλότητα του εδάφους και στις λειτουργίες του, ενδέχεται να μην είναι επικερδής μετά το 2050, εάν δεν ληφθούν διορθωτικά μέτρα.

Ενδιαφέροντα αποτελέσματα αναμένονται από το έργο LUCAS, μια μελέτη που αφορά την εδαφοκάλυψη, τις χρήσεις γης και τους γεωργοπεριβαλλοντικούς δείκτες⁶. Στο πλαίσιο των μελετών των ετών 2009 και 2012, ενσωματώθηκε ένα ειδικό δομοστοιχείο για το έδαφος, προκειμένου να παρέχει στατιστικά στοιχεία και δείκτες για το Ευρωπαϊκό Κέντρο Δεδομένων για το Έδαφος (ESDAC)⁷ του Κοινού Κέντρου Ερευνών (ΚΚΕρ) της Επιτροπής. Αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει την αφετηρία για μια εναρμονισμένη ευρωπαϊκή παρακολούθηση εδαφικών παραμέτρων για σειρά εφαρμογών στην στατιστική, την έρευνα και την άσκηση πολιτικής.

Στο έργο BIOSOIL, που δρομολογήθηκε στο πλαίσιο του κανονισμού «Έμφαση στα δάση»⁸, αναφέρθηκε αύξηση του οργανικού άνθρακα σε ορισμένα δασικά εδάφη της Ευρώπης.

2.3. Ενσωμάτωση

Στην προσπάθεια επίτευξης του στόχου της αειφόρου χρήσης του εδάφους διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο διάφορες ενωσιακές πολιτικές. Από τότε που εγκρίθηκε η στρατηγική, η Επιτροπή συνεχίζει τις εργασίες της για την ενσωμάτωση του εδάφους, ειδικότερα στα εξής πλαίσια:

- **Κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ).** Τα θέματα προστασίας του εδάφους αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της καλής γεωργικής και περιβαλλοντικής κατάστασης από το 2003, οπότε επιβλήθηκε η πολλαπλή συμμόρφωση. Δίνεται έμφαση στον περιορισμό της διάβρωσης, στη συγκράτηση και βελτίωση της οργανικής ύλης και στην αποφυγή της συμπίεσης. Τον Οκτώβριο του 2011 η Επιτροπή, αξιοποιώντας την πείρα που έχει αποκτηθεί, πρότεινε να αποφασηριστούν και να εξειδικευθούν τα σχετικά με το έδαφος πρότυπα στο πλαίσιο της συνολικής μεταρρύθμισης της ΚΓΠ

⁵ Βλ. http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html.

⁶ Απόφαση αριθ. 1578/2007/ΕΚ.

⁷ <http://esdac.jrc.ec.europa.eu/>.

⁸ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2152/2003.

το 2020⁹. Ειδικότερα πρότείνει μια νέα καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση, η οποία αφορά την προστασία της οργανικής ύλης και περιλαμβάνει την απαγόρευση της καύσης της καλαμιάς στις αροτραίες καλλιέργειες και την υποχρέωση αποκλεισμού της άροσης υγροτόπων και πλούσιων σε άνθρακα εδαφών. Τα κράτη μέλη διαθέτουν μεγάλη διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την επιβολή εθνικών υποχρεώσεων επίτευξης καλής γεωργικής και περιβαλλοντικής κατάστασης στους γεωργούς, υπό τον όρο να τηρείται το ενωσιακό πλαίσιο¹⁰. Η πολλαπλή συμμόρφωση προβλέπει ελάχιστες προϋποθέσεις προστασίας του εδάφους και, εξ ορισμού, δεν είναι δυνατόν να καλύψει όλες τις διεργασίες διάβρωσης του εδάφους. Η αγροτική ανάπτυξη¹¹ προβλέπει γεωργοπεριβαλλοντικά καθεστώτα μέσω των οποίων είναι δυνατή η ειδική στήριξη δραστηριοτήτων προστασίας του εδάφους (8,8% των κονδυλίων του προϋπολογισμού που δαπανήθηκαν την περίοδο 2007-2008¹²). Αναμένεται ότι, την περίοδο 2007-2013, το 21,4% της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης θα καλύπτεται από μέτρα με στόχο την ποιότητα του εδάφους, έναντι ποσοστού 30,7% και 33,0% όπου επιδιώκονται η αποφυγή της περιθωριοποίησης και η προστασία της βιοποικιλότητας, αντίστοιχα¹³. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν περιθώρια αύξησης της υιοθέτησης μέτρων για τη βελτίωση της ποιότητας του εδάφους και την επέκταση της καλυπτόμενης επιφάνειας εδάφους. Επιπροσθέτως, η νέα πρόταση για την αγροτική ανάπτυξη περιλαμβάνει ως στόχους την αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων, καθώς και τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτή, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της διαχείρισης του εδάφους και την ενίσχυση της δέσμευσης διοξειδίου του άνθρακα στη γεωργία και τη δασοκομία. Με την οικολογικοποίηση του πρώτου πυλώνα της ΚΓΠ, που προτείνει η Επιτροπή, προβλέπεται να βελτιωθεί ακόμη περισσότερο η κατάσταση, ιδίως ως προς τη διάβρωση και την οργανική ύλη του εδάφους.

- **Βιομηχανικές εγκαταστάσεις.** Με την οδηγία περί βιομηχανικών εκπομπών¹⁴, που εκδόθηκε πρόσφατα, θεσπίστηκαν διατάξεις οι οποίες εξασφαλίζουν ότι η λειτουργία των εγκαταστάσεων δεν προκαλεί υποβάθμιση της ποιότητας του εδάφους (και των υπογείων υδάτων). Οι διατάξεις αυτές ορίζουν ένα είδος πολιτικής «μηδενικής ανοχής» έναντι των νέων ρυπαντών και στηρίζουν την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Ωστόσο, μεγάλος αριθμός δυνητικά ρυπογόνων δραστηριοτήτων δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περί βιομηχανικών εκπομπών, η οποία ούτως ή άλλως καλύπτει μόνο τις ενεργούς εγκαταστάσεις. Ένα δυνητικά σημαντικό μέσο εντοπισμού των βιομηχανικών ρύπων είναι το ευρωπαϊκό μητρώο έκλυσης και μεταφοράς ρύπων (Ευρωπαϊκό MEMP ή E-PRTR)¹⁵. Ωστόσο, το 2009 μόλις 144 εγκαταστάσεις ανέφεραν ελευθέρωση ρύπων στο έδαφος, έναντι σχεδόν 3.000 αναφορών για τα ύδατα και πάνω από 11.000 για την ατμόσφαιρα.
- **Πολιτική συνοχής.** Μολονότι δεν υπάρχει ειδική ενωσιακή νομική βάση για την προστασία του εδάφους, την περίοδο 2007-2013 διατίθενται στο πλαίσιο της πολιτικής στον τομέα της συνοχής περίπου 3,1 δισ. ευρώ για την αποκατάσταση

⁹ http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/communication/index_en.htm

¹⁰ (http://ec.europa.eu/environment/soil/review_en.htm).

¹¹ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1698/2005

¹² Πληροφορικό σύστημα για την αγροτική ανάπτυξη – Παρακολούθηση πληροφοριών της βάσης δεδομένων για τους δείκτες (RDIS-IDIM).

¹³ COM(2011) 450.

¹⁴ Οδηγία 2010/75/ΕΕ.

¹⁵ <http://prtr.ec.europa.eu/>.

χώρων βιομηχανικών εγκαταστάσεων και μολυσμένων γαιών, επί συνόλου προγραμματισμένων επενδύσεων ύψους περίπου 49,6 δισ. ευρώ βάσει του θεματικού πεδίου «Περιβάλλον»¹⁶. Το μεγαλύτερο μέρος των κονδυλίων διατίθεται από την Ουγγαρία, την Τσεχική Δημοκρατία και τη Γερμανία (475, 371 και 332 εκατ., αντίστοιχα). Μέχρι το τέλος του 2010, τα κράτη μέλη είχαν διαθέσει περίπου το 28% των κονδυλίων για συγκεκριμένα έργα. Συνεπώς, υπάρχουν σημαντικοί χρηματοδοτικοί πόροι για την αντιμετώπιση του προβλήματος της βιομηχανικής κληρονομιάς της ΕΕ στις επιλέξιμες περιφέρειες (βλ. σχήμα 1). Η Επιτροπή έχει προτείνει να συνεχιστεί η στήριξη της ανάπτυξης εγκαταλειμμένων βιομηχανικών εγκαταστάσεων από το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού 2014-2020¹⁷. Επιπλέον, οι μακροπεριφερειακές στρατηγικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) περιλαμβάνουν ορισμένες ειδικές δράσεις στο πεδίο της προστασίας του εδάφους (ειδικότερα όσον αφορά τα στερεά απόβλητα).

- **Κρατικές ενισχύσεις για την αποκατάσταση μολυσμένων εδαφών.** Βάσει των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος¹⁸, τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν κρατικές ενισχύσεις με σκοπό την αποκατάσταση του εδάφους. Ωστόσο, οι σχετικές ενισχύσεις επιτρέπεται να χορηγούνται μόνο εφόσον τηρείται πλήρως η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», δηλ. στις περιπτώσεις που ο υπεύθυνος για τη ρύπανση δεν είναι γνωστός ή δεν είναι δυνατόν να υποχρεωθεί να καλύψει το κόστος. Την περίοδο 2005-2010, η Επιτροπή έκρινε ότι συμβιβάζονταν με τη Συνθήκη διάφορα καθεστώτα ή μεμονωμένα μέτρα που είχαν ως στόχο την αποκατάσταση μολυσμένων χώρων στην Αυστρία, το Βέλγιο, την Τσεχική Δημοκρατία, την Εσθονία, τη Γερμανία, τις Κάτω Χώρες, τη Σλοβακία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Επαλήθευσε τη δέουσα εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», ιδίως διασφαλίζοντας την ορθή μετακύλιση των περιβαλλοντικών ευθυνών. Οι συνολικές ενισχύσεις που εγκρίθηκαν κατόπιν αυτού υπερέβησαν τα 8 δισ. ευρώ¹⁹.

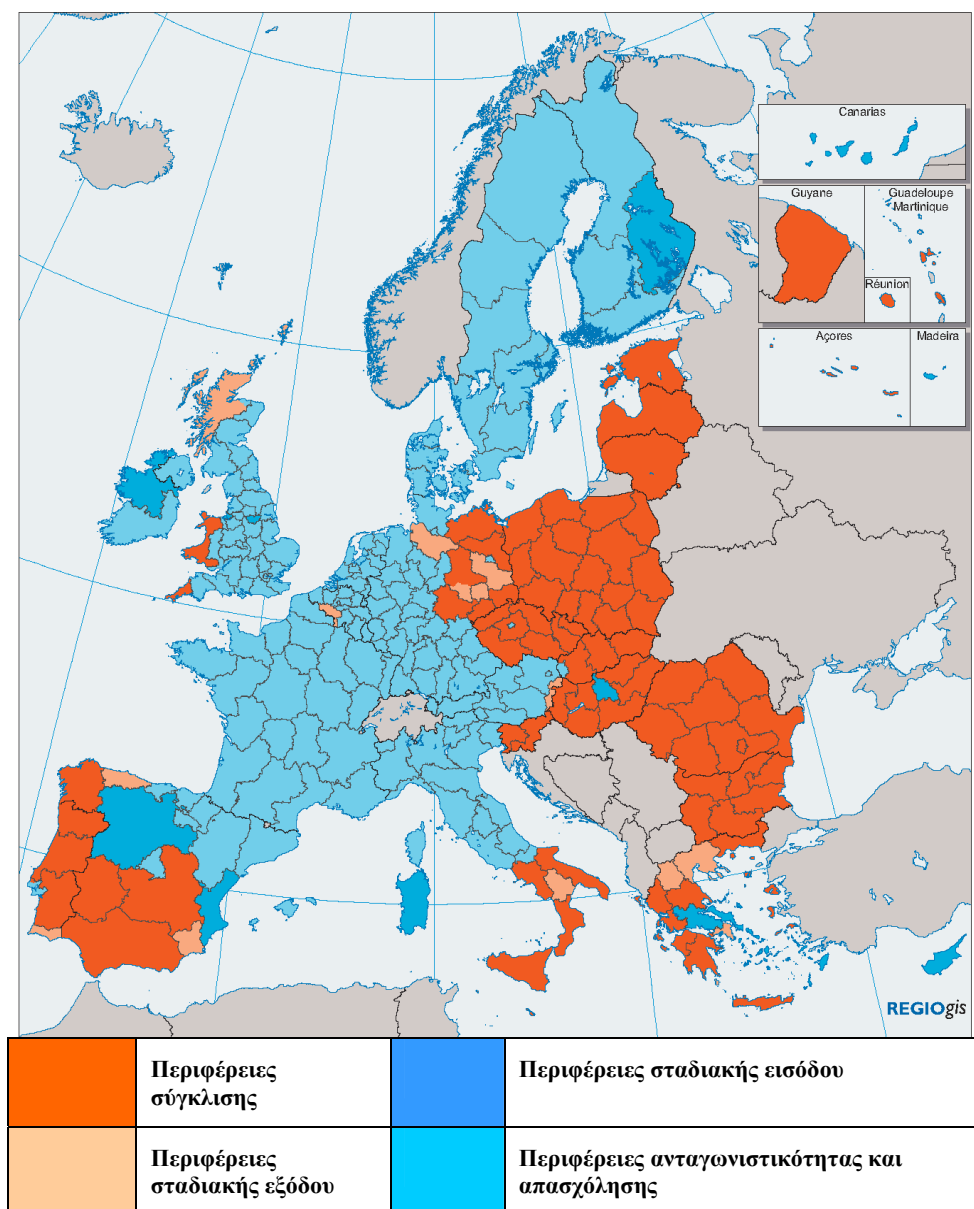
¹⁶ SEC (2010) 360.

¹⁷ COM(2011)612 και COM(2011)614.

¹⁸ ΕΕ C 82 της 1.4.2008, σ. 1-33

¹⁹ Ενισχύσεις πάνω από το όριο των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (επί του παρόντος, έχει καθοριστεί σε 200.000 για τρία έτη) που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1998/2006.

Σχήμα 1: Επιλέξιμες περιοχές στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων (2007-2013)²⁰

2.4. Νομοθεσία

Η Επιτροπή, επικαλούμενη την ανάγκη να αντιμετωπιστούν η παραγωγικότητα του εδάφους και οι κίνδυνοι για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον και να δημιουργηθούν δυνατότητες μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογής σε αυτή, παράλληλα με την τόνωση των επιχειρηματικών ευκαιριών στο πεδίο της προστασίας του εδάφους, πρότεινε το 2006 οδηγία-πλαίσιο για το έδαφος²¹, η οποία καλύπτει και τον διασυνοριακό χαρακτήρα της υποβάθμισης του εδάφους. Τον Νοέμβριο του 2007 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο γνωμοδότησε σχετικά με την πρόταση, σε πρώτη ανάγνωση, με πλειοψηφία περίπου δύο τρίτων. Στο Συμβούλιο Περιβάλλοντος του Μαρτίου του 2010 μια μειοψηφία κρατών μελών

²⁰ http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/index_en.htm

²¹ COM(2006) 232.

εμπόδισε την περαιτέρω πρόοδο, για λόγους επικουρικής, υπερβολικού κόστους και διοικητικής επιβάρυνσης. Από τότε η πρόταση εκκρεμεί στο Συμβούλιο, χωρίς να έχει σημειωθεί καμία πρόοδος.

3. Η ΔΙΑΒΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΦΟΥΣ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ...

Η διάβρωση των γαιών, με τις ποικίλες μορφές της, αποτελεί βασικό και διαρκές πρόβλημα. Η κατάσταση που επικρατεί στην Ευρώπη αντικατοπτρίζεται και μεγεθύνεται σε πολλές περιοχές της υφηλίου. Πρόκειται επίσης για παγκόσμιο αναπτυξιακό ζήτημα, καθώς η υποβάθμιση του εδάφους, η φτώχεια και η μετανάστευση αλληλοενισχύονται, το οποίο όμως συχνά παραβλέπεται σε μεγάλο βαθμό, επειδή οι παρατηρούμενες επιπτώσεις είναι σταδιακές.

3.1. ... σε παγκόσμια κλίμακα ...

Η απερίμωση, η υποβάθμιση των γαιών και η ξηρασία πλήττουν πάνω από 1,5 δισεκατομμύρια ανθρώπους σε περισσότερες από 110 χώρες, το 90% των οποίων διαβιούν σε περιοχές χαμηλού εισοδήματος. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP)²², η υποβάθμιση των γαιών οδηγεί σε απώλεια έως και 50.000 km² ετησίως, κυρίως λόγω διάβρωσης του εδάφους. Κάθε έτος ο πλανήτης χάνει 24 δισ. τόνους επιφανειακού εδάφους. Η απώλεια των δύο τελευταίων δεκαετιών αντιστοιχεί στο σύνολο της καλλιεργούμενης έκτασης των Ηνωμένων Πολιτειών. Το κόστος της απερίμωσης παγκοσμίως, ως απώλεια παραγωγικότητας, υπερβαίνει τα 40 δισ. δολάρια ετησίως²³.

Η υποβάθμιση του εδάφους που οφείλεται στις ανθρώπινες δραστηριότητες συντελεί στην κλιματική αλλαγή και ευθύνεται για το 20% των ατμοσφαιρικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα μεταξύ των ετών 1850 και 1998²⁴. Η αποστράγγιση και μετατροπή των τυρφώνων του πλανήτη και μόνο προκαλεί ετήσιες εκπομπές έως και 0,8 δισ. τόνων διοξειδίου του άνθρακα, μεγάλο μέρος των οποίων θα μπορούσε να αποφευχθεί με αποκατάσταση²⁵.

Η κληρονομιά μολυσμένων χώρων αποτελεί κοινό χαρακτηριστικό όλων των παλαιών βιομηχανικών κέντρων, θίγει όμως και αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς και χώρες με οικονομία μεταβατικού σταδίου. Σε πρόσφατη έκθεση εκτιμάται σε 36.000 ο αριθμός των μολυσμένων χώρων (κυρίως χωματερές) στην Ινδία²⁶, ενώ οι ειδικοί θεωρούν ότι υπάρχουν 300.000 έως 600.000 μολυσμένοι χώροι στην Κίνα²⁷.

3.2. ... και στην ΕΕ

Η έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος, του 2010, σχετικά με την κατάσταση του περιβάλλοντος καταδεικνύει ότι εντείνεται η υποβάθμιση του εδάφους²⁸, όπως φαίνεται από τα ακόλουθα παραδείγματα:

²² http://www.unec.org/geo/GEO4/report/GEO-4_Report_Full_en.pdf.

²³ <http://www.nyo.unec.org/action/15f.htm>.

²⁴ R. Lal (2004), Soil Carbon Sequestration Impacts on Global Climate Change και Food Security, Science 304, 1623-1627.

²⁵ <http://ec.europa.eu/environment/dioxin/pdf/report09.pdf>.

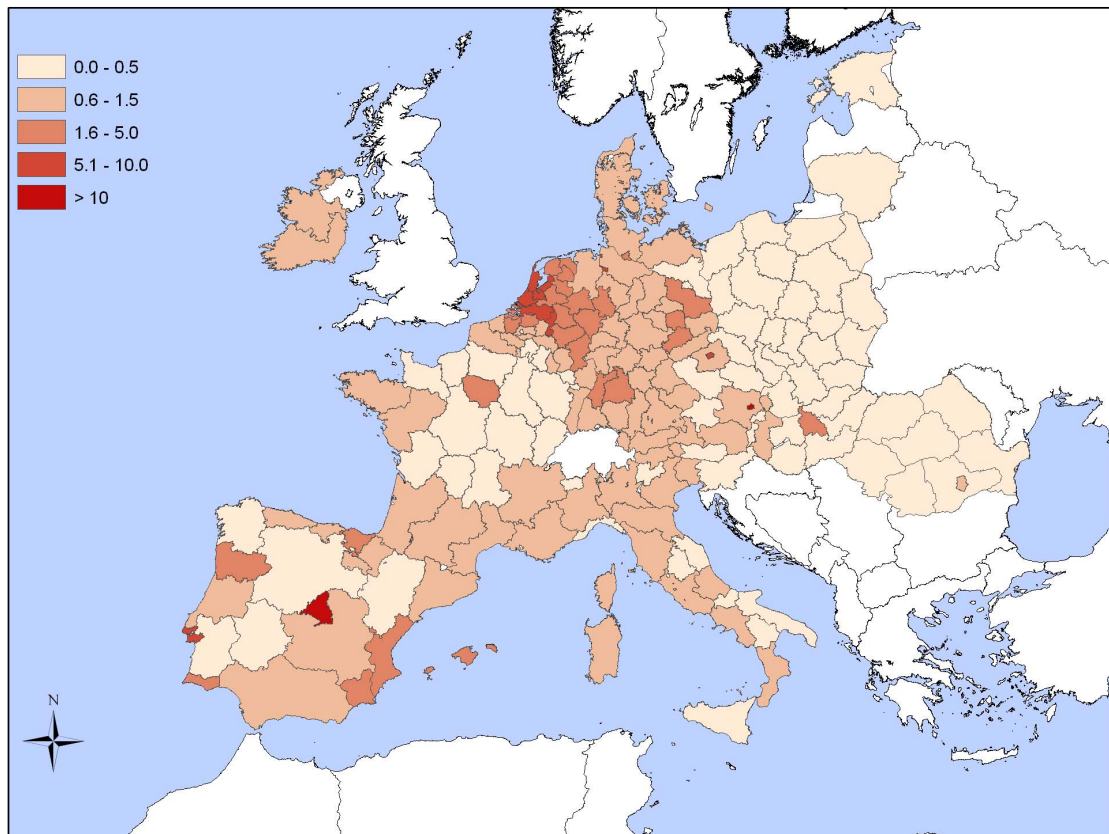
²⁶ Remediation of contaminated sites. Sharing experiences και international practice feasible for India, APSF, 2011 (<http://apsfenvironment.in/>).

²⁷ http://www.chinadaily.com.cn/2011-03/10/content_12146168_2.htm.

²⁸ <http://www.eea.europa.eu/soer>.

- Η **σφράγιση του εδάφους** (μόνιμη κάλυψη του εδάφους με στεγανό υλικό) και η αντίστοιχη κατάληψη γαιών οδηγούν στην απώλεια σημαντικών εδαφικών λειτουργιών (όπως η διήθηση και αποθήκευση νερού και η παραγωγή τροφίμων). Την περίοδο 1990-2000, η ΕΕ έχανε τουλάχιστον 275 εκτάρια εδάφους ημερησίως, έκταση που ισοδυναμεί με 1.000 km² ετησίως. Την περίοδο 2000-2006, η μέση απώλεια στην ΕΕ αυξήθηκε κατά 3%, αλλά η αύξηση έφθασε το 14% στην Ιρλανδία και την Κύπρο και το 15% στην Ισπανία²⁹. Την περίοδο 1990-2006, η απώλεια δυνητικής παραγωγικής ικανότητας της γεωργίας σε 19 κράτη μέλη αντιστοιχούσε συνολικά σε 6,1 εκατ. τόνους σίτου, με μεγάλες περιφερειακές διακυμάνσεις (βλ. σχήμα 2). Πρόκειται για κάθε άλλο παρά ασήμαντο μέγεθος, με δεδομένα την εξίσωση των αυξήσεων της γεωργικής παραγωγικότητας που ήδη παρατηρείται και το γεγονός ότι, προκειμένου να αντισταθμιστεί η απώλεια ενός εκταρίου εύφορης γης στην Ευρώπη, θα είναι αναγκαίο να καλλιεργηθεί δεκαπλάσια έκταση σε άλλο μέρος του πλανήτη³⁰.

Σχήμα 2: Δυνητικές απώλειες παραγωγής σίτου (%) σε 19 χώρες της ΕΕ (1990-2006)

- Σε πρόσφατο νέο μοντέλο **διάβρωσης του εδάφους** από το νερό, το οποίο εκπονήθηκε από το ΚΚΕρ, υπολογίζεται σε 1,3 εκατ. km² η έκταση που έχει πληγεί στην ΕΕ-27 (βλ. σχήμα 3). Σχεδόν το 20% της έκτασης αυτής υφίσταται απώλεια

²⁹ <http://ec.europa.eu/environment/soil/sealing.htm>.

³⁰ C. Gardi, P. Panagos, C. Bosco και D. de Brogniez, Soil Sealing, Land Take και Food Security: Impact assessment of land take in the production of the agricultural sector in Europe, ΚΚΕρ, 2011 (υπό αξιολόγηση από ομότιμους κριτές).

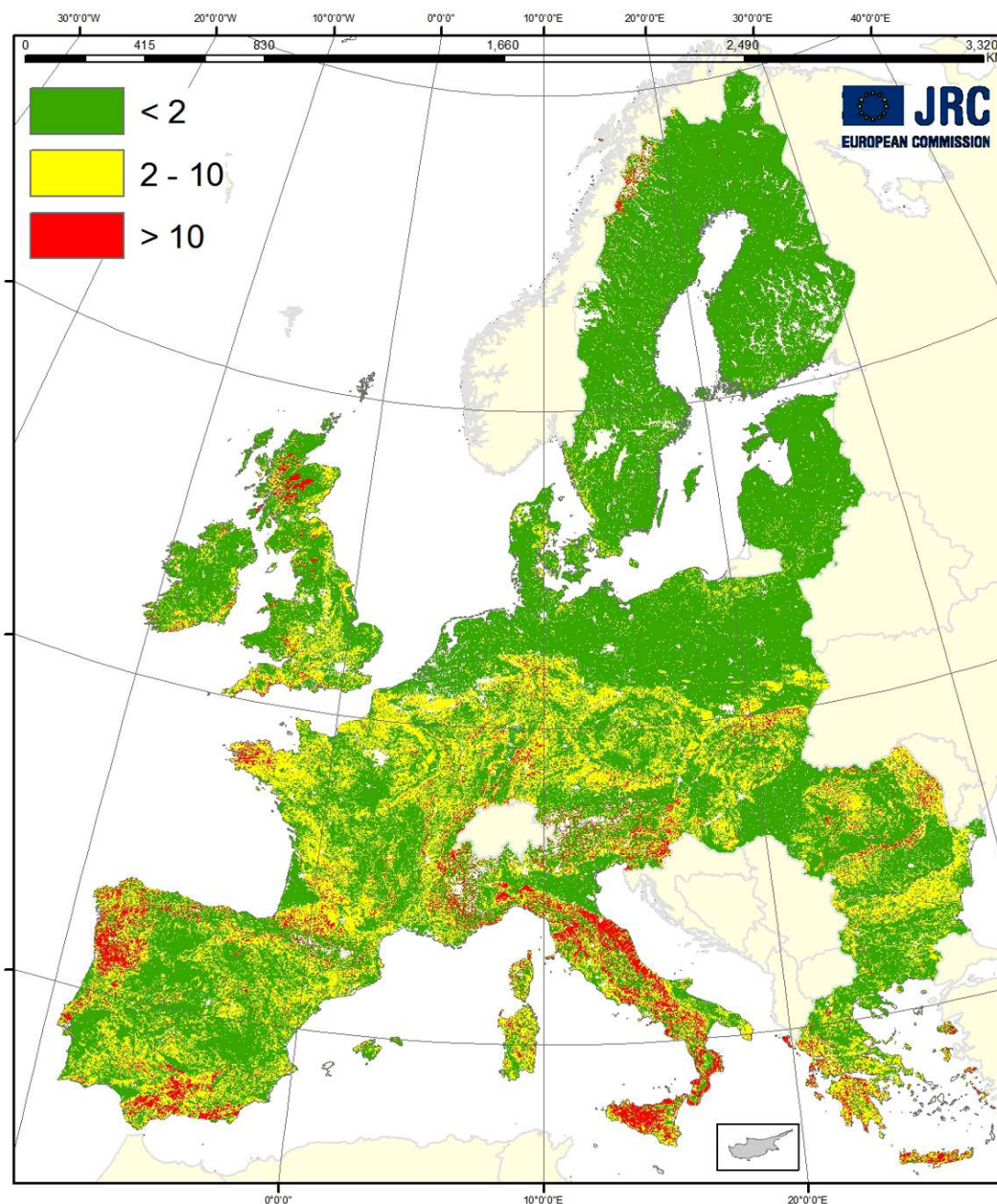
εδάφους που υπερβαίνει τους 10 t/ha/έτος. Η διάβρωση όχι μόνο είναι σοβαρό πρόβλημα για τις εδαφικές λειτουργίες (εκτιμώμενο κόστος 53 εκατ. ευρώ ετησίως στο Ηνωμένο Βασίλειο και μόνο³¹), αλλά έχει και επιπτώσεις στην ποιότητα του γλυκού νερού, δεδομένου ότι μεταφέρει θρεπτικά στοιχεία και φυτοφάρμακα στα υδατικά συστήματα. Για παράδειγμα, οι απώλειες φωσφόρου από τη γεωργία υπερβαίνουν το 0,1 kg/ha/έτος στα περισσότερα μέρη της Ευρώπης, αλλά φθάνουν σε επίπεδα άνω του 1,0 kg/ha/έτος σε ορισμένα συγκεκριμένα σημεία³². Επομένως, η αντιμετώπιση της διάβρωσης θα συμβάλει καθοριστικά στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ ως προς τα ύδατα. Η διάβρωση του εδάφους είναι ιδιαίτερα έντονη στις περιοχές που πλήττονται από δασικές πυρκαγιές, υπολογιζόμενη σε 500.000 ha/έτος από το ευρωπαϊκό σύστημα πληροφοριών για τις δασικές πυρκαγιές (EFFIS)³³.

³¹ Safeguarding our Soils. A Strategy for England, DEFRA, 2009, σ. 11.

³² <http://www.eea.europa.eu/soer/europe/freshwater-quality>.

³³ <http://effis.jrc.ec.europa.eu>.

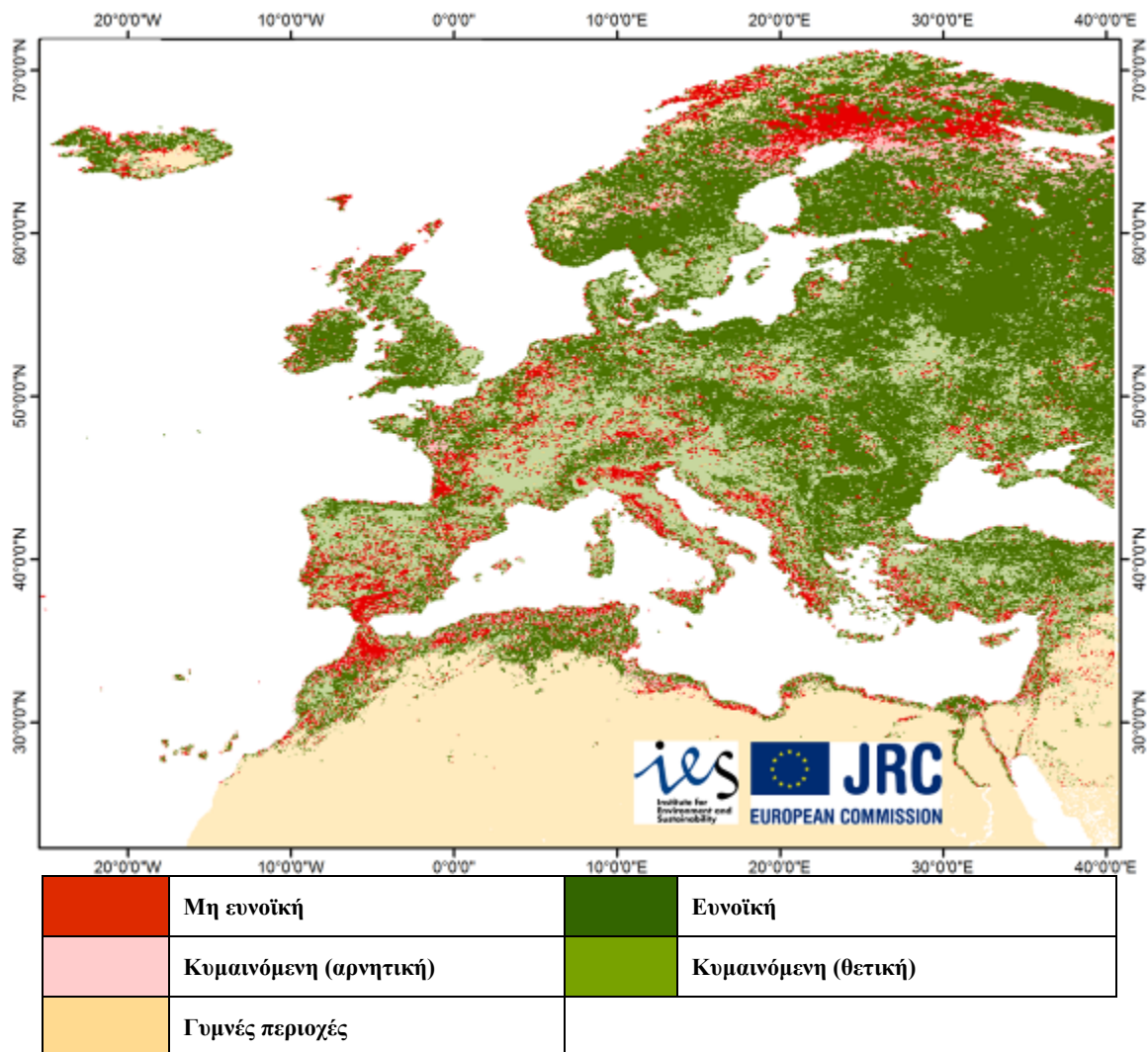
Σχήμα 3: Διάβρωση του εδάφους από το νερό στην ΕΕ (t/ha/έτος)

- Ως ακραία μορφή υποβάθμισης του εδάφους, η **απερήμωση** έχει ως αποτέλεσμα τη σοβαρή βλάβη όλων των εδαφικών λειτουργιών. Αν δεν υπάρχει ακόμα επιστημονικά έγκυρη εκτίμηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ένας παράγοντας που συντελεί στην απερίμωση είναι η αρνητική τάση της παραγωγικής ικανότητας. Το σχήμα 4, αποτέλεσμα εργασίας του ΚΚΕρ στο πλαίσιο του σχεδιασμού του Παγκοσμίου Άτλαντα της απερίμωσης³⁴, δείχνει τις περιοχές όπου η παραγωγική ικανότητα μειώνεται σταθερά τις τελευταίες δεκαετίες. Εάν το γεγονός αυτό επιβεβαιωθεί από άλλους παράγοντες, θα μπορούσε να σημαίνει αύξηση της απερίμωσης ανά την Ευρώπη.

³⁴ <http://ecvam.jrc.ec.europa.eu>. Ο Άτλας προβλέπεται να ολοκληρωθεί στα τέλη του 2012.

Σχήμα 4: Εξέλιξη της καθαρής πρωτογενούς παραγωγικότητας (1982-2006)

- Μολονότι υπάρχουν εκ φύσεως αλατούχα εδάφη σε ορισμένα μέρη της Ευρώπης, το νερό άρδευσης – ακόμη και αν είναι υψηλής ποιότητας – περιέχει ανόργανες ουσίες και άλατα που συσσωρεύονται σταδιακά στο έδαφος, προκαλώντας **αλάτωση**. Η συνεχής επέκταση της άρδευσης – με τα συνακόλουθα προβλήματα της λειψυδρίας και της αυξανόμενης χρήσης υπογείων υδάτων οριακής ποιότητας – επιταχύνει την αλάτωση και, ως εκ τούτου, επηρεάζει την παραγωγικότητα του εδάφους. Ωστόσο, δεν υπάρχουν συστηματικά δεδομένα για τις ανά την Ευρώπη τάσεις.

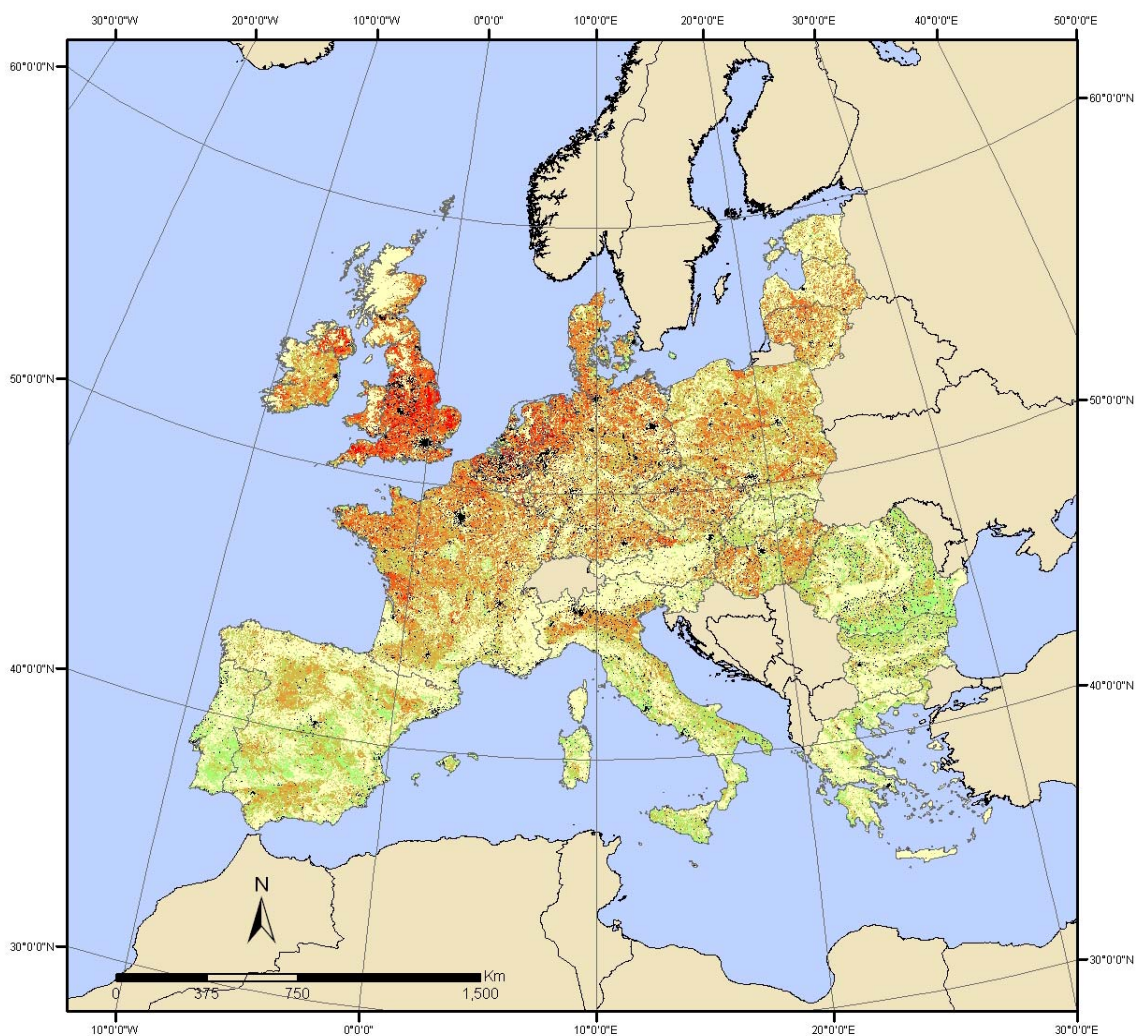
- Η εναπόθεση ατμοσφαιρικών ρύπων που προκαλούν οξίνιση (π.χ. αμμωνία, διοξείδιο του θείου και οξείδια του αζώτου) συμβάλλει στην **οξίνιση του εδάφους**, η οποία ελαττώνει το pH του, τροποποιώντας έτσι το οικοσύστημά του, κινητοποιώντας βαρέα μέταλλα και μειώνοντας τις αποδόσεις των καλλιεργειών. Ενώ τα μοντέλα ατμοσφαιρικών εναποθέσεων προβλέπουν σημαντική βελτίωση για την περίοδο 1990-2010, τουλάχιστον στο ένα τέταρτο των δειγμάτων που μετρήθηκαν σε πρόσφατη αξιολόγηση γεωτεμαχίων παρακολούθησης δασών διαπιστώθηκε σημαντική υπέρβαση των κρίσιμων ορίων για τις ουσίες που προκαλούν οξίνιση. Η κατάσταση για άλλους τύπους εδαφοκάλυψης δεν είναι γνωστή, δεδομένου ότι δεν παρακολουθείται συστηματικά η οξίνιση άλλων εδαφών εκτός των δασικών ανά την Ευρώπη³⁵.
- Η **βιοποικιλότητα του εδάφους** παρέχει πολυάριθμες βασικές υπηρεσίες, στις οποίες συγκαταλέγονται η ελευθέρωση θρεπτικών στοιχείων σε μορφές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τα φυτά και άλλους οργανισμούς, ο καθαρισμός του νερού με την απομάκρυνση των ξένων προσμείξεων και των παθογόνων οργανισμών, η συμβολή στη σύνθεση της ατμόσφαιρας με τη συμμετοχή στον κύκλο του άνθρακα και η παροχή μιας κύριας πηγής γενετικών και χημικών πόρων (π.χ. αντιβιοτικών). Ένας βασισμένος σε δείκτες χάρτης που σχεδιάστηκε από το ΚΚΕρ³⁶ (βλ. σχήμα 5) δείχνει μια προκαταρκτική εκτίμηση των περιοχών όπου απειλείται η βιοποικιλότητα του εδάφους. Σε αυτές περιλαμβάνονται περιοχές υψηλής πληθυσμιακής πυκνότητας ή/και εντατικής γεωργικής δραστηριότητας (π.χ. σιτηρά και βιομηχανικές καλλιέργειες, κτηνοτροφία, θερμοκήπια, οπωρώνες, αμπελώνες και κηπευτικά).
- Οι **κατολισθήσεις** αποτελούν μείζονα απειλή σε ορεινές και λοφώδεις περιοχές ανά την Ευρώπη (με επιβαρυντικό παράγοντα την εγκατάλειψη της γης), η οποία έχει συχνά σοβαρές επιπτώσεις στον πληθυσμό, στις ακίνητες περιουσίες και στις υποδομές. Έχουν καταγραφεί μέχρι στιγμής πάνω από 630.000 κατολισθήσεις σε εθνικές βάσεις δεδομένων. Οι επιρρεπείς περιοχές εμφανίζονται στο σχήμα 6.
- Είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθεί η πλήρης έκταση της τοπικής **μόλυνσης του εδάφους**, δεδομένου ότι η μεγάλη πλειονότητα των κρατών μελών δεν διαθέτει αναλυτικά στοιχεία απογραφής, αν και το κενό αυτό καλύπτεται από την προτεινόμενη οδηγία-πλαίσιο για το έδαφος. Το 2006 ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος υπολόγισε ότι υπήρχαν περίπου τρία εκατομμύρια δυνητικά μολυσμένες περιοχές στην ΕΕ, από τις οποίες οι 250.000 ήταν πράγματι μολυσμένες. Η αποκατάσταση προχωρεί, μολονότι παρατηρείται μεγάλη διακύμανση μεταξύ των κρατών μελών, η οποία αντανακλά την ύπαρξη ή απουσία εθνικής νομοθεσίας. Υπολογίζεται ότι, το 2004, ο κύκλος εργασιών του κλάδου της αποκατάστασης γαιών στην ΕΕ-27 ανήλθε σε 5,2 δισ. ευρώ, ποσό του οποίου το 21,6% αναλογεί στη Γερμανία, το 20,5% στις Κάτω Χώρες και το 5,9% στη Γαλλία, όπως επίσης στο Ηνωμένο Βασίλειο³⁷.

³⁵ <http://www.eea.europa.eu/soer/europe/soil>, σ. 16.

³⁶ http://eusoils.jrc.ec.europa.eu/library/maps/biodiversity_atlas/index.html, σ. 62-63.

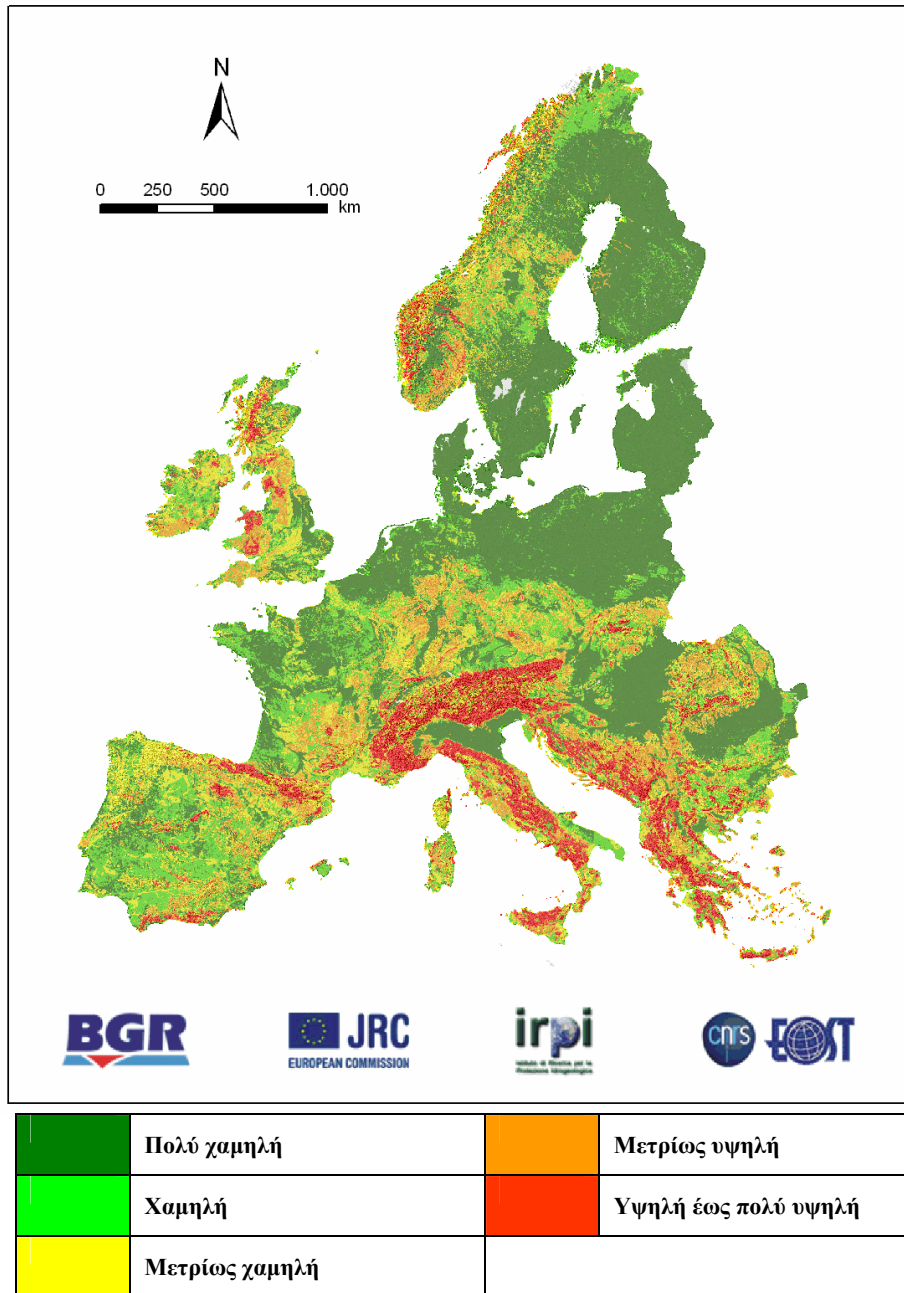
³⁷ http://ec.europa.eu/environment/enveco/eco_industry/pdf/ecoindustry2006.pdf (πίνακας 3, σ. 30).

Σχήμα 5: Δυνητικές απειλές για τη βιοποικιλότητα του εδάφους

	Εξαιρετικά χαμηλής έντασης		Υψηλής έντασης
	Πολύ χαμηλής έντασης		Πολύ υψηλής έντασης
	Χαμηλής έντασης		Εξαιρετικά υψηλής έντασης
	Μεσαίας/μέτριας έντασης		

Σχήμα 6: Τρωτότητα έναντι κατολισθήσεων στην ΕΕ και στις γειτονικές χώρες (προκαταρκτικός χάρτης)³⁸

³⁸

A. Günther, M. Van Den Eeckhaut, P. Reichenbach, J. Hervás, J.P. Malet, C. Foster, F. Guzzetti, New developments in harmonized landslide susceptibility mapping over Europe in the framework of the European Soil Thematic Strategy. Πρακτικά του Second World Landslide Forum, Ρώμη, 3-7 Οκτωβρίου 2011 (υπό εκτύπωση).

4. ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΠΕΙΛΕΣ

Τόσο σε ενωσιακό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, η υποβάθμιση του εδάφους έχει ενταθεί την τελευταία δεκαετία. Η τάση αυτή προβλέπεται να συνεχιστεί, εκτός εάν αντιμετωπιστούν διάφοροι παράγοντες:

- **Χρήσεις γης.** Η αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού, η άνοδος της κατανάλωσης κρέατος και γαλακτοκομικών προϊόντων στις αναδυόμενες οικονομίες και η αυξημένη χρήση βιομάζας για ενεργειακούς και άλλους βιομηχανικούς σκοπούς, θα οδηγήσουν σε αύξηση των χρήσεων γης σε παγκόσμια κλίμακα και σε ενδεχόμενη υποβάθμιση του εδάφους. Ταυτόχρονα, τα καιρικά φαινόμενα που συνδέονται με την αλλαγή του κλίματος, την απερίμωση και την κατάληψη γης για την επέκταση των αστικών περιοχών και την κατασκευή οικοδομών θα επιτείνουν την εν λόγω τάση. Το γεγονός αυτό ενδιαφέρει άμεσα την Ευρώπη, επειδή ο ανταγωνισμός για χερσαίους και υδάτινους πόρους δημιουργεί σοβαρούς κινδύνους γεωπολιτικών ανισοροπιών. Επιπλέον, η υποβάθμιση της γης οδηγεί σε παγκόσμια μείωση των πολυλειτουργικών εδαφών. Η ΕΕ θα εξαρτάται ακόμη περισσότερο στο μέλλον από τους πεπερασμένους χερσαίους πόρους της – οι οποίοι περιλαμβάνουν ορισμένα από τα πλέον εύφορα εδάφη του πλανήτη – και από την αειφόρο χρήση τους.
- **Διατήρηση της οργανικής ύλης του εδάφους.** Τα εδάφη της ΕΕ περιέχουν πάνω από 70 δισ. τόνους οργανικού άνθρακα, που αντιστοιχούν περίπου στο πεντηκονταπλάσιο των εσωτερικών της ετήσιων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου. Ωστόσο, η εντατική και συνεχής φυτική παραγωγή μπορεί να οδηγήσει σε απομείωση της οργανικής ύλης του εδάφους. Το 2009, οι εκπομπές CO₂ από την ευρωπαϊκή καλλιεργούμενη γη ανήλθαν κατά μέσον όρο σε 0,45 τόνους ανά εκτάριο (μεγάλο μέρος των οποίων οφειλόταν στη μετατροπή γαιών)³⁹. Ιδιαίτερα ανησυχητική είναι η μετατροπή τυρφώνων και η χρήση τους. Για παράδειγμα, μολονότι μόνο το 8% των γεωργικών εκτάσεων της Γερμανίας βρίσκεται σε τυρφώνες, ευθύνεται για το 30% περίπου των συνολικών εκπομπών αερίων θερμοκηπίου ολόκληρου του γεωργικού τομέα της χώρας⁴⁰. Ωστόσο, με τις κατάλληλες διαχειριστικές πρακτικές, η οργανική ύλη του εδάφους μπορεί να συγκρατηθεί ή ακόμη και να αυξηθεί. Πέραν των τυρφώνων, πρέπει να αποδοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη διατήρηση των μόνιμων βοσκότοπων και στη διαχείριση των δασικών εδαφών, δεδομένου ότι η ηλικία του άνθρακα στη δεύτερη περίπτωση μπορεί να φθάνει μέχρι και τα 400-1.000 έτη⁴¹. Έτσι, η διατήρηση των αποθεμάτων άνθρακα είναι θεμελιώδους σημασίας για την τήρηση των σημερινών και μελλοντικών ενωσιακών δεσμεύσεων μείωσης των εκπομπών.
- **Αποδοτικότερη χρήση των πόρων.** Η γεωργία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη γονιμότητα του εδάφους και τη διαθεσιμότητα θρεπτικών στοιχείων. Για παράδειγμα, την τελευταία τριακονταετία χρησιμοποίησε 20-30 εκατ. τόνους φωσφόρου ετησίως, ποσότητες οι οποίες προήλθαν κυρίως από πηγές εκτός ΕΕ. Τα φωσφορικά λιπάσματα που χρησιμοποιούνται στην ΕΕ περιέχουν προσμείξεις καδμίου που συσσωρεύονται στο έδαφος. Ταυτόχρονα, παράγονται κάθε χρόνο

³⁹ <http://www.eea.europa.eu/publications/european-union-greenhouse-gas-inventory-2011>.

⁴⁰ http://ec.europa.eu/environment/soil/pdf/report_conf.pdf, σ. 17.

⁴¹ Βλ. έγγραφο της προηγούμενης υποσημείωσης, σ. 13.

μεγάλες ποσότητες κοπριάς, βιοαποβλήτων και λυματολάσπης που ενίοτε απορρίπτονται παρά το γεγονός ότι περιέχουν θρεπτικά στοιχεία και οργανική ύλη. Ένας τρόπος αντιμετώπισης του προβλήματος της ασφάλειας εφοδιασμού, βελτίωσης των συνθηκών του εδάφους και περιορισμού της ρύπανσης από κάδμιο είναι η εξασφάλιση της κατάλληλης συλλογής, επεξεργασίας και χρήσης των εν λόγω αποβλήτων και καταλοίπων.

5. ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Τα ανωτέρω προβλήματα και το γεγονός ότι συνεχίζεται η υποβάθμιση του εδάφους στην Ευρώπη, αυξάνουν τη σημασία της βελτίωσης του τρόπου με τον οποίο η ΕΕ αντιμετωπίζει τα σχετικά με το έδαφος ζητήματα, ιδίως ελλείπει ενωσιακής νομοθεσίας. Ενώ η θεματική στρατηγική για το έδαφος έχει συμβάλει στην αναβάθμιση των εν λόγω ζητημάτων, πέντε ολόκληρα έτη μετά τη θέσπισή της δεν έχει ακόμη συστηματοποιηθεί η παρακολούθηση και προστασία της ποιότητας του εδάφους ανά την Ευρώπη. Αυτό σημαίνει ότι οι γνώσεις σχετικά με την κατάσταση και την ποιότητα των εδαφών παραμένουν αποσπασματικές και ότι το έδαφος δεν προστατεύεται με αποτελεσματικό και συνεκτικό τρόπο σε όλα τα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή, από την πλευρά της, συνεχίζει τις ακόλουθες δραστηριότητες, σύμφωνα με τη στρατηγική:

- Πρωτοβουλίες **ευαισθητοποίησης** (π.χ. συνέδρια, δημοσιεύσεις, ενημερωτικές εκστρατείες), κατάρτιση νέων ερευνητών, ενσωμάτωση των σχετικών με το έδαφος και την προστασία του πτυχών στις χρηματοδοτούμενες από την Ένωση εκδηλώσεις ενημέρωσης και κατάρτισης, ειδικά για το έργο αποτελέσματα έργων για τις εκ περιτροπής προεδρίες του Συμβουλίου (π.χ. ενημερωτικό υλικό για τους εθνικούς τύπους εδαφών).
- Στήριξη **ερευνητικών** έργων, ιδίως στα πεδία των κατολισθήσεων, της σφράγισης του εδάφους, των εδαφικών λειτουργιών και της σχέσης τους με τη βιοποικιλότητα, των κύκλων του εδαφικού άνθρακα και αζώτου (με έμφαση στην αποκατάσταση των τυρφώνων), της γονιμότητας του εδάφους και της ανακύκλωσης θρεπτικών στοιχείων στη γεωργία. Συνέχιση της διεύρυνσης των δραστηριοτήτων του Ευρωπαϊκού Κέντρου Δεδομένων για το Έδαφος, το οποίο φιλοξενεί σχετικά με το έδαφος δεδομένα και πληροφορίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Προκειμένου να εδραιώσει την εναρμονισμένη **παρακολούθηση** του εδάφους για ποικίλους σκοπούς, όπου συμπεριλαμβάνονται η ασφάλεια των τροφίμων και η επισιτιστική ασφάλεια, η διάχυτη μόλυνση και η προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος, όπως και ο μετριασμός των επιπτώσεών της, η Επιτροπή εξετάζει το ενδεχόμενο επανάληψης των ερευνών του εδάφους σε τακτά χρονικά διαστήματα (πέντε έως δέκα έτη), μεταξύ άλλων με την αξιοποίηση νέων τεχνικών τηλεπισκόπησης. Η εναρμονισμένη αυτή παρακολούθηση θα εφαρμοστεί σε συνέργεια με την απόφαση για τον μηχανισμό παρακολούθησης⁴², η οποία τελεί υπό αναθεώρηση. Το πρόγραμμα παγκόσμιας παρακολούθησης για το περιβάλλον και

⁴²

Απόφαση αριθ. 280/2004/EK.

την ασφάλεια (GMES)⁴³ θα αποτελέσει επίσης πηγή πληροφοριών, ιδίως όσον αφορά τη σφράγιση του εδάφους.

- Περαιτέρω **ενσωμάτωση** της προστασίας του εδάφους σε διάφορες πολιτικές. Η Επιτροπή αναπτύσσει μια *ευρωπαϊκή σύμπραξη καινοτομίας για τη γεωργική παραγωγικότητα και αειφορία*, με ιδιαίτερη έμφαση στην διαχείριση της γης, συμπεριλαμβανομένης της αποδοτικής χρήσης των πόρων και της αειφόρου χρήσης του γεωργικού εδάφους. Θα καταβάλει προσπάθειες στο πλαίσιο της *στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα μέχρι το 2020*⁴⁴ για τη βελτίωση των γνώσεων και την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη βιοποικιλότητα του εδάφους. Έχει αρχίσει εντατικό διάλογο με τα κράτη μέλη όσον αφορά τα σχετικά με το έδαφος μέτρα του χάρτη πορείας για την αποδοτική χρήση των πόρων⁴⁵, της ΚΓΠ και της περιφερειακής πολιτικής. Τέλος, θα οριστικοποιήσει κατευθυντήριες γραμμές για τον τρόπο περιορισμού, μετριασμού των επιπτώσεων και αντιστάθμισης της σφράγισης του εδάφους, οι οποίες θα υποστηρίξουν την κατάρτιση προσχεδίου για τη διαφύλαξη των υδάτων της Ευρώπης⁴⁶ και θα χρησιμοποιηθούν στην εφαρμογή της πολιτικής για τη συνοχή.
- Όσον αφορά τη **νομοθεσία**, το 2012 η Επιτροπή θα επανεξετάσει την οδηγία για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων⁴⁷. Η επανεξέταση αυτή θα αποτελέσει μια ευκαιρία πληρέστερης ενσωμάτωσης του σχετικού με το έδαφος προβληματισμού σε πρώιμο στάδιο του σχεδιασμού των έργων. Επιπλέον, η Επιτροπή θα εξετάσει τρόπους δημιουργίας κινήτρων για τη μείωση των ανθρακούχων εκπομπών και τη διατήρηση της οργανικής ύλης του εδάφους με τον συνυπολογισμό των χρήσεων γης, των αλλαγών των χρήσεων γης και της δασοκομίας (LULUCF) στις δεσμεύσεις της ΕΕ για το 2020 όσον αφορά την αλλαγή του κλίματος.
- Πέραν της εγχώριας δράσης, η Επιτροπή θα δραστηριοποιηθεί σε **διεθνές επίπεδο** για να προωθήσει τη σύσταση διακυβερνητικής επιτροπής εδαφών στο πλαίσιο της παγκόσμιας σύμπραξης για το έδαφος (Global Soil Partnership) υπό την αιγίδα του FAO⁴⁸. Σε συνεργασία με τη Γερμανία και τη Γραμματεία της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της απερήμωσης (UNCCD), η Επιτροπή υποστηρίζει ενεργά την πρωτοβουλία για τις οικονομικές πτυχές της υποβάθμισης του εδάφους⁴⁹ ούτως ώστε να δημιουργηθούν κίνητρα για επενδύσεις σε πολιτικές αειφόρου διαχείρισης της γης. Επιπλέον, θα εκτιμήσει τη σκοπιμότητα κήρυξης της ΕΕ ως θιγόμενου μέρους βάσει της εν λόγω σύμβασης⁵⁰.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή των Περιφερειών καλούνται να υποβάλουν τις απόψεις τους

⁴³ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 911/2010.

⁴⁴ COM(2011) 244.

⁴⁵ COM(2011) 571.

⁴⁶ http://ec.europa.eu/environment/water/index_en.htm.

⁴⁷ Οδηγία 85/337/ΕΟΚ.

⁴⁸ <http://www.fao.org/news/story/en/item/89277/icode/>.

⁴⁹ <http://www.ifpri.org/blog/economics-land-degradation>.

⁵⁰ Τα κράτη μέλη Βουλγαρία, Κύπρος, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιταλία, Λετονία, Μάλτα, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία και Ισπανία έχουν δηλώσει ότι πλήττονται από απερήμωση, στο πλαίσιο της UNCCD.

σχετικά με την παρούσα έκθεση προκειμένου να προστατευθούν τα ευρωπαϊκά εδάφη και, ταυτόχρονα, να εξασφαλιστεί η αειφόρος χρήση τους.